

SVENSK FISKERITIDSKRIFT

Dr. TH. THORSTEN EKMAN

34: E ÅRG.

1925

HÄFT. 3.

ALMQVIST & WIKSELLS BOKTRYCKERI-A.-B.
UPPSALA

Fiskare!

Fiskenät, bodda och obodda, **notslingor**, även som **ryssjor** och **mjärdar** köpas bäst och billigast från vår gamla, välkända fabrik.

Första pris vid alla besökta utställningar, däribland guldmedaljer i London, Göteborg, Malmö, Stockholm och Bergen. Friskurant gratis och franko.

SVENSKA FISKREDSKAPSAKTIEBOLAGET - STOCKHOLM

STRÖMMINGSBURKAR

blanka och dekorerade
för alla inläggningar

Tillverkas av: **Nordiska Bleckemballagefabriken** Infordra offert
GEFLE • Telefon 35 09

SCHEUTZ' NÄTFÄRG göra näten fiskliga och hållbara. Överallt prisbelönade
1 burkar om 50 gr. 50 öre, 500 gr. 2,25 kr., 1 kg. 4 kr., 2 kg. 7 kr.
Fraktfritt om likvid insändes med ordern.

FIL. D:R TH. SCHEUTZ, KALMAR

Tillförlitlig firma

som är särskilt introducerad i Hamburg—Altonas handel och industri, åtager sig uppdrag för firmor, i stånd att fullgöra sina åligganden, betr. försändelser av färsk fisk och sill. Benäget svar till *H. G. 16086 an Ala, Haaseinstein & Vogler, Hamburg 36.*

FÖR FISKET erhålles prima *Notslingor* för Älfisken, *Nät- och Nötslingor* till Sill, Strömming, Skarpsill (vassbuk), Spättor, Torsk, Lax samt insjöfisk. Lager av *Krok, Revor, Fiskgarn* och *Svart Mattvarp*. Prima nytillverkade *Amerikanska Gummistölar* för Jakt och Fiske. **S. O. Jonassons Nätaffär, Raus.** Telefon Råå 75.

SKANDINAVISKA KREDITAKTIEBOLAGET

GÖTEBORG STOCKHOLM MALMÖ

Avdelningskontor över hela landet

Egna fonder Kr. 182,000,000

Telegrafadress: KREDITBOLAGET

Svensk Fiskeri-Tidskrift

UTGIVARE D:R TH. THORSTEN EKMAN.

FISKEHINTENDENT.

34:e årg.

1925

Häft. 3

FRÅGAN OM VÅR SJÖGRÄNS.

Av Dr. LAGE STAEL von HOLSTEIN.

För en del av denna tidskrifts läsare torde möjligen själva sjögränsfrågan vara ett tämligen oväsentligt kapitel ur deras speciella fiskerisympunkt. För andra åter ter det sig nog så viktigt och måhända ömtåligt. Det måste ju så vara, med den uppdelning i insjöfiskare och havsfiskare som naturen kommanderat. Men för bägge kategorierna torde det å andra sidan vara gemensamt att ganska livligt intressera sig för frågan, i den mån den framstår som ett försvars- och riksintresse. Under världskriget var det ju ideligen kontroverser å bane om vår sjögräns och dess dragning, och vår flottas storartade neutralitetsvakt såg sitt värv högst väsentligt försvärat genom den osäkerhet, som alltjämt vidlade hela problemet.

Då vi nu sitta i lugn och ro, kunde det tyckas vara så mycket större anledning att granska de olika problemen litet närmare: ur såväl neutralitets- som fiskerisympunkt alltså. Snart kommer måhända en orostid igen då kapitlet återfår sin aktualitet, och det vore ju väl, om vi då stode litet bättre rustade med argument ur rättsvetenskapens och historiens arsenal. Det pågår också ett ganska intensivt arbete Europa över för att reda upp den härva av frågor, som sjögränsen i sig innebär, och nyligen tillsatte Nationernas Förbund en kommitté för kodifiering av folkrättsliga frågor, som icke minst lär komma att ägna sin uppmärksamhet åt detta tema. Landshövding Hammarskjölds namn, vilket bl. a. är förknippat med skiljedomen om Grisebådarna, vilken föregicks av en synner-

ligen samvetsgrann och ingående utredning om gränsförhållandena genom tiderna å vår västkust, borgar för att denna kommittés arbeten komma att lämna spår efter sig. Innan dessa märkas i vår lagstiftning, lär det dock komma att dröja, så krångligt som det i själva verket lär visa sig vara att få till stånd en internationell överenskommelse i ämnet. Folkrättsinstitutet och åtskilliga andra lärda sällskap ha ägnat det sina bästa krafter under årtionden och diplomaten har gång efter annan stuckit ut tentaklerna för att se vad som kunde göras, men det har alltid funnits obotfärdigas förhinder hittills, och man har skjutit upp lösningar, som eljest varit både angelägna och till synes ganska näraliggande.¹

Det kan under sådana omständigheter förefalla en smula egendomligt, att vi i Sverige äga ett mycket sparsamt material till frågans belysning. Grisebådarhandlingarna äro alltjämt hemliga, och den utredning, som sedan 1916 försiggått inom utrikesdepartementet, har icke länt till några resultat, som bragts inför offentligheten. De uppgifter som bruka förekomma om vår sjögräns reducera sig i allmänhet till citat av tullstadgan och 1871 års kungörelse om fisket på västkusten samt måhända en del specialförfattningar, medan gränsens historiska utveckling och de skäl vi kunna äga för det ena eller andra påståendet om dess dragning förblir de få förbehållet. För egen del har jag sökt bryta tystnaden genom en utredning, som jag nyligen offentliggjort i Folkrättsinstitutets tidskrift *Revue de droit international*, och anledningen därtill var närmast ett föredrag vid den i höstas avhållna internationella juristkongressen i Stockholm, varvid kabinettsekreteraren Sjöborg framlade en del synpunkter, vilka jag delvis fann stå i strid med mina föregående undersökningar (jfr min uppsats i *Festskrift för professor Fahlebeck* om Vår neutralitetsgräns).

Vad jag här vill tillåta mig att framlägga är naturligtvis ingenting, som kan stämplas som polemik, utan bara några enkla tvärsnitt ur utvecklingen för att belysa, hur egendomligt svävande rättsläget i själva verket ter sig vid närmare påseende.

¹ Inom Ass. of International Law arbetar f. d. envoyén Westman för en kodifiering.

Gå vi till våra äldsta fiskeri-, lots- och tullförfattningar, finnes icke en rad om sjöterritoriets utsträckning, vilket å andra sidan ej är så vidare förvånande, eftersom man i Europa först i slutet på 1700-talet kom till insikt om nyttan och behovet av en fixerad sjögräns. De mått, som dessförinnan voro gällande, voro så svävande som själva benämningarna synvidden och skotthållen ange. Det är klart att sådana mått kunde växla allt efter väderlek och position högst väsentligt och så småningom frångick man dem också. Men det hindrar ej, att man än i dag allt emellanåt stöter på entusiaster för skotthållet och finner aktstycken uppgrävda ur glömskan och åberopade som giltiga — t. ex. vårt kaperireglemente av 1808 — fastän deras tillämpning omedelbart skulle väcka den mest förklarliga förvåning å främmande håll.¹

Vad som för en svensk forskare ter sig som ett särskilt intressant fynd är den reglering av sjögränsen, som gjordes anno 1758. Detta år hade landshövdingen Kaulbars i Göteborg fäst kungl. maj:ts uppmärksamhet på, hur krångligt det var att bedöma neutralitetsbrott med de sins emellan skiftande definitioner på det svenska dominiets utsträckning, som hans föregående instruktioner innehöllo. Han hade framför allt haft att hålla sig till sikten från »vallen», som kusten då för tiden kallades, och det var givet att sikten från Älvsborg icke stämde med den från Marstrand, utan att det allt emellanåt kom till kontroverser, om en uppbringning verkligen skett inom svenskt territorium. Kaulbars tyckte det vara bäst att adoptera den norska normen eller en »lieu marine», men amiralitetskollegium, som fick undersökningen om hand, hade sin egen syn på saken. Den letade reda på ett lotsreglemente från 1696, vari det heter, att lotsarna skola ha sin uppmärksamhet riktad utåt havet och gå till mötes annalkande fartyg, så att de icke lida någon risk mellan skären. Härav slöt kollegiet, att just siktvidden borde vara den bestämmande, men för att undgå den villrådighet, som hittills förefallit, bestämde det sig för att föreslå en viss given distans och denna blev *tre mil*. Tidigare än något annat land i Europa hade därmed Sverige uppställt

¹ Jfr särskilt prof. Reuterskjölds uppgifter i hans senare publikationer.

en tremilsregel, men det kan vara fråga, om den sammanfaller med den eljes gängse om tre kvartmil. Åtminstone har en folkrättsexpert sökt göra gällande, att de mil, varom här talas, vore liktydiga med fyra kvartmil, varför distansen skulle ha utsträckts ända till 12 distansminuter.¹ I så fall hade man dock frångått själva grunden för beräkningen eller sikten, ty denna bär endast i rena undantagsfall så långt med blotta ögat ifrån landbacken. Alltnog: det kan vara tvistigt, vad man egentligen menade med dessa tre mil, men sannolikheten talar för, att man avsåg tre vanliga kvartmil. 1779 frångick man dock denna beräkning. Kollegierna voro visserligen angelägna om den redan fastställda beräkningen av »tre fredsmilar», men kungen beslöt sig i stället för att uppställa den tyska milen som mått för sjöterritoriets utsträckning. Vad menas då med denna tyska mil? Även det är tvistigt. I allmänhet utgår man dock från, att den var liktydig med fyra kvartmil. Om så är, hade man dock i Sverige kommit till ett avstånd som med en kvartmil översteg den eljest i Norden övliga, ty den franska lieuen räknades i allmänhet till tre kvartmil. Seklet hann dock icke förgå, förrän ännu en annan beräkning såg dagen. Man behöll den tyska milen i 1788 och 1808 års prisreglementen, behöll den tyska milen i 1788 och 1808 års prisreglementen, men räknade distansen icke längre från yttersta skär utan från yttersta bebodda holme, vilket ofta nog betydde en väsentlig skillnad.

Någon tradition kom dock ej att byggas på dessa primitiva stadganden, utan under hela 1800-talet svävar man i rörande okunnighet om dessa gamla aktstycken, samtidigt som man, bl. a. i en not till England av 1874, hävdar kanonskothållet och som minsta distans de fyra minuter som Norge för sin del funnit för gott att uppta som nationell norm utan att fråga efter, vad utlandet hade för mening om dess berättigande. Danmark åter, som ju borde veta bättre besked om fyramilens tradition, övergav den definitivt genom sin anslutning till Nordsjökonventionen och det ligger nära till hands, att man där icke mycket trodde på den förmenta hävdens påvislighet.

I allmänhet brukar man resonera så, att de gränser, som

¹ Advokat Eliel Lövgren i ej av mig bemött inläga till Halmstads rådhusrätt mars 1925.

ett land uppställer i ett hänseende såsom neutralitetens, också böra vara gällande ur andra, såsom fiskeriets. Så långt som staten utövar sin makt kan det skydda sina intressen och längre kan den ej göra påstående om sin suveränitet. Det är svårt att gå förbi detta resonemang och i regel har det slagit igenom, om man också på senare tid alltmer börjar laborera med gränser, som i olika hänseenden äro varandra rätt så olika. Särskilt smugglingslagstiftningen har givit denna tendens vind i seglen, då diplomatien eljest trots sig vara ställd inför överkomliga svårigheter.

Vad Sverige angår, brukar det också sägas, att dess neutralitetsgräns sammanfaller med dess allmänna politi- och fiskegräns. Prof. Reuterskjöld gör bl. a. detta gällande ännu i sin senaste upplaga av grundlagarna. Men så säkert är det ej, att denna synpunkt verkligen kan betecknas som svensk. Det egendomliga är nämligen, särskilt vad nu angår fisket, att vi icke haft någon annan gräns för detsamma förbehållande åt svenska undersåtar, än själva den yttersta skärinjen ända fram till 1871, då med en gång den norska fyramilen gjorde sitt intåg. Våra fiskelagar uttrycka sig mycket dunkelt om vad som bör menas med öppna sjön och då som bekant 1871 års regel endast gäller Västkusten ner till Kullen, är det åtskilliga som mena, att vi för våra övriga kuster i själva verket äro i avsaknad av andra regler än dessa obestämda antydningar om en skärinje d. v. s. en gräns som sammanbinder de yttersta skären och där-efter går parallellt med kustens huvudriktning. Fiskeriintendenten Lundberg var på sin tid av denna mening.

Historiskt riktig förefaller den i varje fall att vara. De undersökningar som senare forskare gjort ha ej fört till annat resultat. Men varför kom man då med ett slag 1874 att anta en helt annan beräkning för Västkusten? Jo, anledningen var den, att 1869 norrmännen utfärdade en förordning, som avstängde Söndmoredistriktet från främmande fiskares besök. Häremot reste sig diplomatiska protester från Frankrikes sida och Sverige var nog lojalt mot sin unionsbroder att ta dess parti i denna sak, fastän den lösning som Norge valt var till uppenbar nackdel för bohuslämmingar, som brukat uppsöka

dessas rika norska fiskevatten. Då det hela resulterade i, att norrmännen blevo kvar i den ställning de intagit en gång, kunde Sverige å sin sida icke underlåta att som motdrag utestänga norrmännen till motsvarande vidd från sina fiskeskuter, och man kom så att kopiera den norska fyramilsnormen. Denna direkta kopia är oomtvistlig och därav följer då också, att man icke alls kan tala om någon svensk tradition för fyramilen. Någon folkrättslig hävd äger denna icke här.

Någon vidare olägenhet ha vi hittills icke haft av denna gräns. Det kan dock vara tvivel underkastat, om det icke varit fördelaktigare för oss att ha varit obundna i detta hänseende, då vi gingo att senare förhandla om en fiskegräns med Danmark. Nu kom även denna att ansluta sig till fyramilen och detta förhållande, varigenom alltså svenska fiskare kommo i en sämre ställning än andra vid de rika fiskena å Skagen exempelvis, vittnar just inte vidare högt om vår diplomatiska konst. Den enda eftergift, som gjordes för den av experterna förordade tremilen, har avseende på fisket vid Anholt och Laholmsbukten, där man ömsesidigt kom överens att räkna endast tre mil. Det kan också vara fråga, om icke nu den tid skymtar, då olägenheten av en gräns, som avviker från andra sjöfarande nationers, och som dessutom icke folkrättsligt äger något stöd av sekellång hävd, när som helst kan träda i förgrunden. Utländska trawlare dyka upp i våra farvatten litet emellanåt och kontroverserna bli vanligare. Men någon vidare reda på våra sjögränsförhållanden har man ej varken vid våra domstolar eller eljest.

Under kriget gjorde man den erfarenheten, att det är bättre att ha en trängre gräns men se den verkligen respekterad än att ha en vidare som ideligen överträdes och därför tvingar till onödiga obehag med protester och hotfullt uppträdande. Man kom i själva verket så småningom att enbart tillämpa tremilen.

Men därmed är icke utan vidare sagt, att detta vore det bästa också i fiskerihänseende. Härvid spela ju så många helt olika faktorer in och det måste anses vara särdeles angeläget att mycket noga undersöka deras värde, innan man träffar ett val. Frågan komplicerar sig f. ö. när det gäller gränsens drag-

ning vid våra talrika bukter. Då har man i allmänhet dragit fyramilen från en tiomila baslinje, som tänkes gå tvärs över bukten eller följande kustens huvudriktning. Men på denna punkt råda många åsikter, och man har från Norge färskt belägg på, hur angelägna särskilt engelsmän och tyskar äro att komma från obestämdheten till klara lagstadganden. Några sådana finnas nu här lika litet som där.

Gå vi ner till Öresund, råda där alldeles särskilda konventionella förhållanden och gemensamfiskets traditioner ligga där i vägen för en analogisering. Men det gives vissa tecken på, att grannskapet endast skulle främjas genom mera klara delningar av mitt och ditt, och även på detta håll vore det följaktligen skäl att inte låta det vidare dröja med de preliminära undersökningarna om för- och nackdelar av en annan regim.

Kort sagt: hur man än betraktar denna fråga i dess olika faser kommer man till det intrycket, att här som eljest rätts-säkerhet skulle vara en avsevärd förmån, och det är fram mot denna man får hoppas att de igångsatta undersökningarna och förhandlingarna så småningom komma att leda.

LAX, SOM LEKER TRE ÅR Å RAD.

Att laxens kött inemot och efter leken antager en mera vitt eller gulaktig färgton, är en känd sak. Men att från havet nyss uppkommen lax är alldeles vit i köttet torde nog höra till det mera ovanliga.

En norsk insändare till den engelska tidskriften »The Fishing Gazette» meddelar följande:

»Sistlidne augusti fick en god vän till mig en lax i Aardalälven (invid Stavanger). Vid rensningen befanns köttet till min väns stora förvåning vara praktiskt taget vitt eller kanske snarare färglöst. På grund av fiskens utseende och köttets färglöshet samt vidare konstaterandet av 14 fjäll i tvärraden från fettfenan till medellinjen kom min vän till den uppfattningen att det var en havsöring, ehuru så stor öring (10 kg.) aldrig förut erhållits i denna älv. Å andra sidan slogs fisken

tappert i 1½ timme innan min vän lyckades få den på huggkroken och precis på samma sätt som en lax brukar bära sig åt. Jag vill här tillägga, att min vän är en gammal erfaren laxfiskare. Jag vill vidare tillägga, att jag hade tillfälle att avsmaka laxen i rökt tillstånd, och den var delikat i alla avseenden trots sitt vita kött. Köttet var så fett, som man någon sin kunde önska sig.

Jag sände några fjäll för undersökning till den kände laxforskaren Hartvig Huitfeldt-Kaas i Vestre Aker invid Kristiania, och han har godhetsfullt sänt mig nedanstående meddelande beträffande 'laxöringen' i fråga:

'Jag har mottagit en del fjäll av en laxliknande fisk, fångad i Aardalälven, Ryfylke. Fisken fångades på spö den 17 augusti 1924 av Herr H. B. I. i Stavanger, som var i tvivelsmål huruvida det var en lax eller havsöring. Undersökningen av fjällen ställer utom varje tvivel, att det var en lax. Som med hänsyn till fjällens struktur och även i en del andra hänseenden fisken var ett synnerligen ovanligt exemplar, kan måhända en närmare beskrivning av laxens levnadsbana — för såvitt man kan utläsa den av fjällens utseende — vara av intresse.

Fisken fångades ungefär 8 km. från älvmyningen, och älven hör till de stridare. Laxen hade havslus på sig, av vilken omständighet man kan draga den slutsatsen, att fisken helt nyligen kommit från havet upp i älven. Att döma av sitt yttre utseende och 'tillvägagångssätt' vid fångsten var fisken en lax. Det tog över 1½ timme i strid ström att trötta ut den. Vikt 10 kg. Längden är ej uppgiven, men med hänsyn tagen till angiven vikt och kondition torde den hava varit ca. 100 cm. Det var en hona med väl utvecklade ovarier.

När fisken gjordes upp, befanns det att köttet var alldeles vitt, vilken omständighet föranledde fiskaren att tro att det var en stor havsöring. Det påpekades emellertid att fisken var i utmärkt god kondition.

Enligt min erfarenhet är detta fall ganska enastående. En fet lax, just kommen från havet, men likväl vit i köttet. Det är en absolut regel att lax, som nyss kommit in i älven, är röd eller 'laxfärgad' i köttet, och först efter att under en avsevärd tid hava uppehållit sig i färskt vatten — beträffande

norska älvar knappast någonsin förrän efter leken — brukar laxen lägga sig till med en vit eller gulaktig köttfärg.

(Efter nedskrivandet av ovanstående har Professor Knut Dahl meddelat mig, att även i England har i sötvatten nyss inkommen lax i några fall befunnits vara vit i köttet. Det har då alltid varit lax, som förut lekt en eller flera gånger.)

Av fjällen, som tydligt visade att laxen lekt två gånger förut, kunde man se att fisken kläckts på våren 1917; följaktligen var den, när den fångades, 7 somrar gammal. På våren 1919 gick den vid en ålder av 2 år till havs, där den oavbrutet kvarstannade något litet över tre år för att sommaren 1922 för första gången återvända till älven för att leka. Efter leken återvände den troligen under förvintern till havet. Detta senare antagande, utvandringen under förvintern, baserar jag på den omständigheten, att fjällen utvisade en avsevärd tillväxt under sommaren 1923 trots det faktum att fisken för andra gången lekt under hösten samma år (1923).»

Som bekant leker ju laxen i regel blott en gång, endast en ringa procent återvänder för andra gången till älven för fortplantning, och de som leka tre gånger höra till de mycket sällsynta undantagen. Fallet här ovan torde även vara ganska enastående; ej blott att en lax leker tre gånger i sitt liv utan att den gör det tre år i följd.

Beträffande det vita köttet torde nog detta förhållande bero på en viss avmattning efter att hava producerat rom under tre på varandra följande år. Under tecknad har vid ett par tillfällen kunnat konstatera att lax, som att döma av utseendet (fjällen ej undersökta; men ymnigt förekommande svarta fläckar på gällocken och strax bakom samt en del under medellinjen) varit »omlekare», varit avsevärt ljusare i köttet än vad som vanligen är fallet.

Hr H.-K. påpekar, att fiskens tillväxt naturligtvis avsevärt hämmats genom att den lekt två år i följd samt tillägger att, om det varit en fisk, som för första gången gått upp för att leka, den säkert vägt närmare 20 kg. än 10 kg. Under år 1924 torde tillväxten under alla förhållanden varit ytterst obetydlig.

Rud. Hammarström.

PLÖTSLIGA FÄRGFÖRÄNDRINGAR HOS FISKAR.

Av d:r O. NYBELIN.

Bland de kallblodiga ryggradsdjuren hör förmågan att förändra färg ingalunda till sällsyntheterna; kameleontens prestationer på detta område hava ju rentav blivit till ordspråk. Även åtskilliga fiskslag, så t. ex. våra vanliga flundrefiskar, äga en ej obetydlig förmåga att genom färgförändringar efterhärma bottenns utseende och att därigenom erhålla en hög grad av »skyddande likhet». Dessa färgförändringar åstadkommas på så sätt, att de i huden liggande celler, vilka innehålla färgämne eller pigment, de s. k. kromatoforerna, hava egenskapen att kunna starkt breda ut sig och starkt draga sig samman; de kunna på så sätt antingen till större eller mindre del täcka de under huden liggande delarna eller låta dessa lysa igenom. I fråga om t. ex. det svarta pigmentet framkallas i förra fallet en mörk, i det senare ljus eller blek färgton. Alldenstund olika färger äro lokaliserade till skilda, ofta i flera lager liggande kromatoforer och dessa kunna breda ut resp. sammandraga sig oberoende av varandra, kunna ett flertal färgkombinationer erhållas. Impulsen till dessa färgförändringar förmedlas med all säkerhet av synsinnet, i det man experimentellt fastställt, att fiskar, som bländats eller på annat sätt berövats sin synförmåga, också förlorat förmågan att ändra färg. Dock torde färgförändringarna knappast stå under viljans inflytande utan närmast vara att betrakta som en reflex.

I motsats till dessa normala färgförändringar, vilka i regel torde försiggå relativt långsamt, har man hos vissa fiskar iakttagit, att under abnorma förhållanden plötsliga färgförändringar kunna äga rum. Man har nämligen hos en del arter, såsom t. ex. röding, regnbågsforell, spigg, bitterling¹ m. fl. fun-

¹ Enligt M. PLEHN, Praktikum der Fischkrankheiten, Stuttgart 1924, sid 6; själv har jag ej varit i tillfälle att konstatera uppgiftens tillförlitlighet.

O. N.

Bitterling är en liten tysk fisk med egendomlig biologi. Vi hava sett talrika rödingar dö men aldrig observerat någon särskild färgförändring i dödsögonblicket. Har det varit något måste det varit en snabbt över-

nit, att färgerna strax före dödsögonblicket bliva intensivare och att särskilt hannarna då erhålla sina praktfulla lekdräkter, oberoende av årstiden. Redan de gamla romarna kände till detta förhållande beträffande den i Medelhavet förekommande, välsmakande och praktfullt färgade mullen. Vid gästabuden framsattes dessa fiskar levande på borden, på det att gästerna måtte kunna fröjda sig åt det intensiva färgspel, de utvecklade under dödskampen; de anrättades sedan omedelbart och ätos med en av ögonfägnaden stegrad aptit. Under första århundradet av vår tideräkning med dess raffinerade lyx lära dessa fiskar tack vare sina praktfulla färgförändringar och det värde, man satte därpå, ha betalats med ända till 10,000 sestertier eller c:a 1,400 kr. stycket.

En liknande, plötslig färgförändring, om ock med alldeles motsatt resultat, har nyligen av mig iakttagits hos aborre under följande omständigheter.

Vid utfiskningen av en damm vid Aneboda fiskeriförsöksstation i slutet av september 1924 erhöles bl. a. trenne ensomriga aborrar av c:a 8—9 em:s längd, vilka synbarligen inkommit i dammarna som nykläckt yngel. De insattes i ett glasakvarium i laboratoriet och syntes trivas väl men voro mycket skygga. Färgteckningen var den normala, svartbandade, men bottenfärgen blev snart på grund av den starka belysningen tämligen ljust grönbrunaktig.

En dag, då en av fiskarna blev skräm, rusade den med sådan fart mot akvariets vägg, att den omedelbart därpå flöt upp till vattenytan med buken uppåt, med fenorna starkt uppresta och med vidöppen mun och dito gälöppningar samt under ihållande darrning i hela kroppen, alltså undefär samma symptom som när man kraftigt slår en levande aborre över hjässan. Andningsrörelserna voro korta och oregelbundna. Samtidigt iaktogs, att de mörka färgbanden över ryggen försvunnit med undantag av en svag antydning från mitten av bakre ryggfenan ned mot analfenan. Efter ett par minuter sjönk fisken till akvariets botten, där den låg med buken fortfarande uppåt; gående färgskiftning, som dock aldrig på långt när kunnat nå hannarnas starka och djupa lekdräktsfärg.

Red.

andningsrörelserna blevo normalare och de mörka färgbanden återvände. Efter ytterligare c:a 10 minuter övergick fisken till normalt läge och syntes därefter fullt återställd.

Några timmar senare, vid vattenombyte i akvariet, inträffade samma förhållande med en annan av aborrarna. Förloppet var så till vida avvikande från föregående fall, som inga darrningar iaktogs (kunna möjligen hava varit av kort varaktighet och därför förbisetts) och att andningsrörelserna under c:a 2 min. fullständigt avstannade. På de högröda gälarna när liknade denna aborre nu fullständigt en fisk, som dött genom kvävning. Vid detta tillfälle iaktogs tydligt, hurusom de mörka tvärbanden några sekunder efter stöten började blekna för att efter c:a 10 sek. vara fullständigt utslucknade. Även den redan förut ljusa bottenfärgen syntes tydligt bliva ännu en nyans blekare. Liksom i föregående fall sjönk även denna fisk efter de två minuterna till botten, andningsrörelserna började åter, varvid de mörka tvärbanden återvände. Under de närmast följande 15 minuterna simmade fisken omkring med häftiga, stötvisa rörelser, för det mesta med buken uppåt och tycktes den i detta tillstånd vara överkänslig för t. o. m. mycket lätta knäckningar mot akvariets vägg. Här-efter återtog den normalt läge och visade sig även i övrigt fullt normal.

Följande dag upprepades fenomenet ej mindre än trenne gånger med samma båda fiskar och i stort sett med samma förlopp. En hastigt övergående darrning iaktogs i alla fallen omedelbart efter stöten; å det exemplar, vilket med blott någon timmes mellanrum råkade ut för att så häftigt stöta emot akvarieväggen, att ovan relaterade symtom framkallades, inträdde neddämpandet av de mörka färgbanden betydligt senare eller först c:a 30 sek. efter »stöten» och tycktes även försiggå långsammare.

Angående orsaken till ovan beskrivna plötsliga färgförändring hos aborre vågar jag ej yttra något bestämt, men följande förklaring synes mig dock möjlig. Enligt förut gjorda iakttagelser vet man, att fiskarnas färger blekna vid syrebrist och i fall av kvävningssdöd. Då nu aborrarna i fråga, särskilt tyd-

ligt i det andra fallet, uppvisade samma yttre symtom som vid kvävning, synes mig ej osannolikt, att vid de ovan relaterade fallen av »hjärnskakning» — ty så kunna de väl lämpligen betecknas — hjärnans andningscentrum utsatts för en häftig chock med därav följande tillfällig kramp eller förlamning i andningsmuskulaturen; den samtidigt härmed inträdande färgavmattningen skulle då kunna tyda på, att sådan förlamning genom någon slags reflexverkan utlöser en sammandragning av kromatoforererna, särskilt då av dem med svart pigment. Fenomenet synes mig med andra ord tyda på, att de kromatoforererna reglerande nerverna ej blott stå i förbindelse med syncentrum utan även med andningscentrum.

Ovanstående iakttagelser äga väl för närvarande huvudsakligen kuriositetsintresse, framför allt beroende på, att fiskfysiologien ännu så länge befinner sig på ett jämförelsevis primitivt stadium; de enstaka iakttagelserna kunna i många fall ännu ej ordnas till ett helt. Men just på grund härav kunna även till synes tämligen betydelselösa, enstaka iakttagelser med tiden bliva av stort värde. Ej minst en önskan om ytterligare meddelanden av liknande art — denna tidskrifts sidor ställas nog gärna till förfogande¹ — har varit anledning till nedskrivandet av dessa rader.

* * *

Till ovanstående kan kanske följande tillägg vara av något intresse.

Under min pojk-tid brukade jag på sommaren ofta vara ute och fiska i Stockholms skärgård, bland annat med nät eller mete efter betesfisk för ståndkroksfiske. Som fångstplatser valdes då oftast grunda, soliga vikar, där jag framför allt sökte sarv, såsom varande ett synnerligen lämpligt agn, men även fick jag id, aborre m. m. Jag gjorde då den iakttagelsen, att då dessa fiskar fångades (i solljuset) voro de mycket ljusa. Lades de sedan i en hink eller bleckflaska så behölls den ljusa färgen så länge flaskan stod obetäckt i ljuset, men lades lock

¹ Naturligtvis!

eller bladiga kvistar över, så voro alla fiskarna, då locket eller kvistarna togos av, mörka; efter en stund i ljuset voro de åter ljusa. Sarven kunde sålunda på ryggen (sett uppifrån) växla mellan nästan olivgul (eller något dylikt) och en gulaktigt mörkbrun färg, som nästan synes svart. Iden, som på den belysta, grunda gråaktiga botten var nästan grå, blev i mörkret gråsvart på ryggen.

Någon gång kunde jag få aborre på dylik lokal. Aborrrens uppträdande visade för övrigt då tydligt, att han var uppe på grunt vatten efter fiskyngel; han stod mestadels stilla och på lur och jagade ej alls, eller åtminstone endast i undantagsfall, omkring sökande efter föda. De voro aldrig stora; jag skulle tro allra högst 17 å 20 cm. Vad som verkade i hög grad frapperande var emellertid hans ljusa färg. I stället för sin vanliga m. l. m. mörka och gul-grön-brunaktiga färg hade han antagit en nästan fullständigt ljus, grå färg, som gjorde honom förvånansvärt osynlig, för ett människoöga åtminstone. Jag har ett svagt minne av, att jag tyckte att även de röda fenorna voro blekare än vanligt, men är ej fullt säker därom. Däremot voro de mörka ryggbanden betydligt ljusare än vanligt. Om dessa aborrar sedermera i sump fingo »vanlig aborrfärg» vågar jag icke nu säga, men jag är benägen att tro det, dels emedan jag ej kan minnas, att jag bland den sumpade fisken någonsin såg sådana gråa aborrar, dels emedan jag aldrig observerade dylika annat än på omnämnda ljusa »ler- eller dygråa», belysta lokaler.

Även stensimpor, som i dunklet eller nyfångade hade en mörkbrun grundfärg, kunde i en belyst, förtent blekhink bliva nästan lika ljusa som dennas botten. För övrigt torde de flesta, om ej alla, av våra vanligare fiskar mörkna resp. ljusna i mörker och ljus, varvid nog även vattnets klarhet och färg kan spela roll.

T. E.

PREJUDIKAT RÖRANDE FISKERÄTTEN I SMÄRRE INSJÖAR.

Genom Kungl. Maj:ts utslag den 8 november 1924 avslutades en rättegång, som påkallar intresse, då den rörde sig om principerna för fiskerättens fördelning, och dessa principer som bekant under tidernas lopp varit föremål för skiftande meningar.

I sjön Y., som har en areal av c:a 14 km², innehavas stränderna av ett flertal skifteslag, dels byar, dels av ålder självständiga hemman (mest större egendomar). Fisket har ej varit föremål för laga skifte eller annan lantmåteriförrättning för fastställande av gränserna i sjön mellan skifteslagen. Delägare i den vid sjöns norra ända belägna byn L. ansåg sig på grund härav berättigade att utöva fiske å djupet över hela sjön och begagnade sig av denna förmenta rätt även i sjöns södra långt från L. och utanför andra skifteslag belägna del. På grund härav instämde de av ett flertal andra fiskerättsägare, delägare i resp. ägare av andra skifteslag, till V. häradsrätt, med yrkande om ansvar för olovligt fiske, och att svarandena måtte åläggas att till kärandena gemensamt utgiva värdet av den därvid fångade fisken. Svarandena gjorde gällande, att fisket på djupet sedan urminnes tid opåtalat brukats av envar vid sjön fiskeberättigad. Häradsrätten förklarade, att, även om nämnda förhållande finge anses vara ådagalagt, detta icke kunde grunda någon rätt för svarandena att fiska i sjön; att med hänsyn till sjöns ringa utsträckning »det icke rimligtvis kunde antagas», att denna vore att anse såsom en sådan sjö, där på grund av 6 § lag om rätt till fiske fiskerätt tillkomme andra än strandägarne; att såvitt handlingarne i målet utvisade, rätten till fiske i sjön reglerades endast av 12 kap. 4 § jordabalken och 5 § lag om rätt till fiske; att då det utretts, att svarandena idkat fiske dels »i det vatten, som läge närmast B. skifteslag», dels »i det vatten, som läge närmast enstaka hemmanet B-näs», häradsrätten därför icke kunde fästa avseende vid kärandenas yrkande om ersättning åt dem gemensamt, utan dömde på grund av 18 § lag om rätt till fiske sva-

randena att ersätta ägarne av B. skifteslag och B-näs hemman värdet av den fisk, som å deras fiskevatten fångats, jämte deras rättegångskostnader, varemot de övriga kärandena (närmast vilkas stränder svarandena icke visats hava utövat fiske) själva skulle vidkännas sina rättegångskostnader.

Göta Hovrätt, där såväl svarandena som de av kärandena, vilka ej fått ersättning, besvarade sig, stadfäste häradsrätens utslag.

Kungl. Maj:t i Högsta Domstolen, dit svarandena vädjade, stadfäste hovrättens utslag.

Högsta Domstolen har sålunda fastslagit, att det förhållande, att stränderna kring en sjö innehavas av olika skifteslag, i och för sig är tillräckligt att giva skifteslagens ägare utslutande fiskerätt inom ett geografiskt bestämt område. Vidare synes fastställandet av häradsrättens utslag i ersättningsfrågan, d. v. s. tillerkännandet av ersättning blott åt ägarne av de skifteslag, närmast vilkas strand det oövlige fisket utövats, innebära ett godtagande av lagberedningens i förslag till ny jordabalk 1909 uttalade tolkning av 12 kap. 4 § jordabalken (— — — ligger by vid ändan, eller å sido vid stora sjöar; äge då i sjö eller holma efter rågång och bolstad sin — — —), att nämligen det ett skifteslag utslutande tillkommande fiskevattnet skall bestämmas så, att det omfattar det område, som ligger närmast skifteslagets strand, oavsett det sätt, varpå rågränserna på land skära strandlinjen (och naturligtvis oavsett skifteslagets storlek). Uppstår fråga om, till vilket skifteslags fiskevatten en viss punkt hör, avgöres den sålunda genom mätning av avståndet till närmaste strand. Fiskerätten å stället i fråga tillkommer då det skifteslag, till vilket denna strand hör.

I de fall, då så lämpligen låter sig göra, synes sålunda lantmåteriförrättning för fastställande av gränserna mellan olika skifteslags fiskevatten kunna påkallas, utan att laga skifte behöver ske.

T. F—t.

LITTERATURMEDDELANDEN.

RUD. HAMMARSTRÖM. *Handbok i sportfiske*. Stockholm, Albert Bonniers förlag 1925. Pris 11 kronor. 342 sidor, över 140 figurer samt 2 färgplanscher (»flugor»).

Det svenska sportfisket är att lyckönska på grund av denna bok. Nog är det sant, att man ej kan lära sig sportfiske på blott teoretisk väg, men lika säkert är nog, att en god teoretisk underbyggnad i hög grad underlättar en fiskareadepts utbildning, och en sådan underbyggnad får han i denna bok. Det förefaller, som om allt väsentligt, av vad en blivande sportfiskare behöver och kan »lära ur bok» på sitt speciella område, här finnes att hämta — och mycket mera till.

Också finesser och detaljer lämnas och på ett sätt, som bör uppehålla även den erfarnare fiskarbrodrens intresse och vid tvinga honom att hålla uppmärksamheten vaken och vid läsningen ej *blott* tänka, »ja det är ju aldeles riktigt och bra».

Det är även för andra fiskeintresserade ett nöje att läsa boken. Den är väl och klart skriven med värdat språk och ej desto mindre ledigt och trevligt. Den bör ävenledes, genom att den håller den verkliga sportmannaandan högt, kunna bidra till ett bättre förstående av det sportmässiga fisket, till mindre rovlystnad och litet mera »fiskekultur» överhuvud taget.

Boken kan lugnt och med nöje rekommenderas och bör få så mycket större läsekrets, som även andra än de »laxartade» fiskarna räknas till »sportfiskare»; till dessa räknas även gädda, aborre, gös¹, asp m. fl.

Innehållsförteckningen upptager: Redskap, flugfiske, fiske med torrfluga, spinnfiske, laxfiske, örings- och harrfiske med mask och naturliga insekter, gäddfiske med levande bete, aborrfiske, slantning, fiskarnas beroende av vattnets djur- och

¹ Under »gösen» har ett fel insmugit sig, i det förf. säger, att denna fisk synes föredraga »kallt, djupt och rent vatten och förekommer talrikast i sjöar med sandbotten». I själva verket är nog gösen en ljusskygg fisk, i det han föredrager dunkel, vare sig nu detta uppkommer genom grumlighet hos vattnet eller vattnets djup; talrikast förekommer gösen i sjöar med leraktig botten; kallvattensfisk är den icke.

växtvärld (av d:r Gunnar Alm), våra sportfiskar, betesfisk, utrustning för längre obygdsfärder, vadning och vadareutrustning samt register. T. E.

Doktor Thorsten Ekmans recension över mitt opus »Våra vanligaste sötvattensfiskars livsbetingelser och vård» i häft. 6, 1924 av Svensk Fiskeritidskrift.

Av fiskerisakkunnige anmodad officiellt yttra mig om d:r Ekmans kritik över min här ovan rubricerade bok dristar jag, ehuru ogärna, vördsam samt anhålla om plats för några anspråklösa rader som förklaring till en del av mig i boken lämnade uppgifter.

Rec. har gjort 25 st. preciserade anmärkningar samt en del allmänna, ogillande uttalanden. Av de 25 anmärkta felaktigheterna befinnas 12 st. icke drabba mig utan de auktorer, Sveriges främste fiskevårdssakkunnige, jag återgivit, i de allra flesta fall t. o. m. ordagrant; 7 anmärkningar ha möjliggjorts av rec:s felaktiga innanläsning; ang. 1 anmärkt fall måste jag erkänna, att jag råkat tappa bort ett litet, rel. betydelselöst ord, ett »av», vars frånvaro ej torde ha anmärkts av annan än en uppmärksam kria-rättare. I 2 ytterligare fall hade jag bort förmildra allför kategoriska påståenden. I 1 fall ha rec. och undertecknad olika uppfattningar om dispositionen. — Skulle jag nu i alla dessa fall ha gjort rec. till viljes, hade boken blivit åtskilligt längre. Se härom nedan. — Ett fall gäller min av mig villigt erkända brist på erfarenhet i gäddodling, en brist, som jag dessvärre synes dela med kanske flertalet svenska fiskodlare. Återstå nu två (2) fullt befogade anmärkningar, varav den ena bortfaller efter tillfogande i texten av »en del» och den andra rör en enbart teoretisk lagfråga av ringa betydelse för skogsmännen, nämligen den s. k. 180-metersgränsen. Jag beklagar mycket, att jag i detta fall råkat felaktigt återge L. R. F. (För sparande av utrymme inskjutas mina förklaringar med anledning av jägmästare Bromées klander av min kritik på detta sätt, stycke för stycke. Av en lärobok bör man fordra noggrann behandling av språket. Det ovansagda »bortfallna» ordet »av» var ej betydelselöst utan ger innehållet annan språklig mening. Beträffande, att 12 av mina anmärkningar skulle drabba »Sveriges främste fiskevårdssakkunnige», som förf. uppger sig återgivit, »i de flesta fall t. o. m. ordagrant», så påpekas: ett i en vidlyftig handbok väl försvarligt eller korrekt uttalande, vars mening än tydligare framgår av ämnets ytterligare behandling, kan bliva oriktigt eller lätt föranleda till misstag, om det lösyrect intages i en mycket kortfattad lärobok; förf. omnämner nedan såsom fackmän bl. a.: Schager, Stuxberg och Limborg — ingen av dessa torde kunna räknas bland framstående fiskevårdssakkunnige. Förf. erkänner och beklagar den felaktiga uppgiften angående den s. k. 180-metersgränsen, men bagatelliserar den samtidigt. Det må nämnas, att åtminstone jag årligen flerfaldiga gånger får klara upp misstag just om denna sak; den är sålunda icke »en enbart teoretisk lagfråga». Förf. säger längre ned, att många skogsmän hava sin verksamhet vid slättlandssjöar och i ett sam-

manhang, som tyder på även »större sjöar»; då förf. ej ens antyder vad som skall menas med »större sjöar», så ligger det nära till hands att därav utläsa rätt stora sjöar, vilka som helst, sålunda skulle skogsmän lätt nog kunna fastna här. Förf. uppger, att boken är skriven som lärobok för skogslärlingar. Det må då betonas, att förlaget har sökt sprida boken genom att erbjuda den åt hushållningsällskap för inköp av spridande bland befolkningen. Där bleve den ju ännu mindre lämplig! T. E.)

Rörande de allmänna anmärkningarna om vad som bort uteslutas eller ytterligare medtagas i boken kan enklast sägas, att tre stycken av Sveriges mest framstående sakkunnige på fiskevårdens och fiskets område ansett ämnesdispositionen god. D:r Osc. Nordqvist tolkar i sitt av rec. ej omnämnda förord denna åsikt. Det är kanske f. ö. ej alltför djärvt av mig att efter flera års undervisande av skogslärlingar i bl. a. fiskevård och i samråd med andra skogsskolelärare i ämnet våga tro mig kunna bedöma, vad dessa skogsmän ha verklig praktisk nytta av i en lärobok av ifrågasvarande slag, särskilt som detta bedömande underlättas av utav Kungl. Domänstyrelsen fastställd plan över vad som bör läsas vid skogsskolorna. Boken är nämligen skriven för skogslärlingar. Senare har doc. Grönberg vid Skogshögskolan förklarat, att den vore användbar även vid skogshögskoleundervisningen, samt fiskerikons. Schager, att den väl lämpade sig som lärobok för fiskeritillsyningsmän m. fl., som ha med fiske att göra. (Att Schager sagt, att boken lämpar sig som lärobok för fiskeritillsyningsmän, visar, enligt mitt förmenande, att han ej förstod saken, såvida han ej menar att avdelningarna om spjåkator och gösodling passa dem bredvid annan litteratur, ty däri har han rätt. T. E.)

Må det tillåtas mig att i all anspråklöshet säga, att det är mycket svårt för en lekman veta, vilken av skilda, framstående fackmän man skall tro, då de lämna inbördes olika uppgifter om samma sak. Är d:r Ekman (Med 30 års tjänstgöring som fiskeritjänsteman, därav 20 år som fiskerintendent! Red.) en mer vederhäftig fackman (vad vet jag) än de tre, som varit så goda och lotsat mig i min av Ekmans rec. att döma kompasslösa seglats genom fiskevattnen, då beklagar jag djupt, att ingen välvillig människa givit mig anvisning på och att jag ingenstädes i av mig studerad litteratur sett återopad någon av d:r E. författad lämplig fiskevårdslitteratur. Härom vidare nedan. Är det så, att fiskarna ändrat lekvanor under det decennium, som gått, sedan Schager skrev II delen av »Kortfattad vägledning i fiske och fiskevård», då beklagar jag lika djupt, att ett så stort verk som den 824-sidiga boken »Sötvattensfiske och Fiskodling» av år 1922 saknar en sammanställning över fiskarnas lektider och lekplatser. I motsatt fall hade jag eventuellt kunnat lyckligen undgå ej mindre än 7 anmärkningar av rec. rörande lekplatser.

Den som nu ej orkar med längre (bäst att göra det i alla fall. T. E.), behöver ej läsa längre än hit. Mig åligger emellertid härmed söka bevisa ovan uttalade påståenden.

1. Felet angående 180-metersgränsen (sid. 28) ovan erkänt.

2. Angående $\frac{1}{4}$ av bredden »i alla (kurs. av rec.) vattendrag» (sid. 31) skulle en skarpare penna än min stämpla rec:s återgivande av mitt uttalande som mer än förvrängning. Vällivilligt torde f. ö. märkas, att bägge mina sista meningar ordagrant och utan uteslutning hämtats från

sid. 537, raderna 9—12 nedifrån, i »Sötvattenfiske och fiskodling», vilket verk jag av utrymmesskäl härnadan betecknar S. O. F. (Det är sant, att uppgiften är ordagrant citerad ur »S. O. F.»). Detta utesluter ej felaktigheten. Bäcker äro t. ex. i lagen icke inbegripna i av lagen berörda vattendragen. Då i litteraturförteckningen upptages »Sveriges Rikes Lag» har man rätt att fordra, att jämförande granskning skett av uppgifter från andra håll. *T. E.*)

En förment motsättning i mina ord å sid. 7 och 13 om humussyrorna har ree. lyckats framkonstruera tack vare ett ofullständigt återgivande. (Å sid. 7 står, att en del sjöar innehålla av humussyror brunfärgat, för bakterielivet otjänligt och därför näringsfattigt vatten; å sid. 13 står, att humussyrorna spela föga roll. Förf:s påstående att jag framkonstruerat denna motsättning är mig obegripligt. Möjligen menar han, att uppgiften å sid. 7 lämnats för att till en del förklara orsakerna till den låga avkastningen av fisket, som han anser huvudsakligen bero på frånvaron av ändamålsenlig skötsel av fiskevattnen. I så fall påpekas, att ett näringsfattigt vatten ej kan lämna hög avkastning, huru väl det än må skötas. *T. E.*)

4. Den som av mina ord å sid. 12 kan »få den uppfattningen, att kaffebrunt vatten skulle vara något egendomligt för just vissa sjöar å småländska höglandet», måste ha bra god vilja. Om alla A äro B, så behöva väl därför ej alla B också vara A. (Förf. skriver: »En del sjöars vatten förefaller grönt — Vättern —, i andra synes vattnet gult — Väneren — eller t. o. m. kaffebrunt — vissa sjöar å småländska höglandet.» Anmärkningen är vald för att visa förf:s mindre goda ordval, men andra kunde valts. Förf. säger sig varit rädd om utrymmet. Varför då ej skriva kortare och tydligare t. ex. »kaffebrunt — talrika skogs-sjöars?» *T. E.*)

5. Beträffande havslaxens och laxöringens förvånande stora »förmåga att simma och hoppa uppför branta och höga fall» (sid. 14) hänvisas till S. O. F., sid. 44, raderna 3—4 nedifrån; meningen är ordagrant hämtad därifrån. (Citatet är icke ordagrant. Det står i »S. O. F.» att sagda fiskar »kunna visa» en dylik förmåga. Viktigare är för övrigt fortsättningen i »S. O. F.», som rättställer verkliga förhållandet. *T. E.*)

6. »Kännetecknandet om de olika fiskslagens föda o. s. v.» (sid. 16). Uppgiften ordagrant hämtad från Kortfattad vägledning i fiske och fiskevård, här nedan betecknad med K. V. F. F., del I sid. 23, rad. 2—4 uppfifrån. (Citatets riktighet, som jag ej har tillfälle kontrollera, betvivas icke. Felet föreligger likafullt. *T. E.*)

7. Min åsikt å sid. 16 »många, ja kanske alla i sjöar förekommande fiskarters yngel torde under de första levnadsstadierna livnära sig av flertalet planktondjur och åtskilliga planktonväxter» bygger på enhandsuttalande i S. O. F. sid. 148, sista stycket. Jag kan emellertid gå med på att tillfoga ett »huvudsakligen» efter »livnära sig». (Förf. har gjort ett medgivande; än bättre hade varit om han strukit orden »flertalet» och »åtskilliga», han hade då också varit i utrymme. *T. E.*)

8. Är det rätt (sid. 20), att ålen leker endast en gång (viss fackman, vilken jag med flit ej, lika litet som jag gjort det beträffande andra fackmän, åberopat i boken), så måste det tydligen vara fel (sid. 80) att på-

stå, »att man ej vet, om den leker flera gånger eller icke» (annan fackman). Jag har återgivit båda uttalandena, därför att jag ej visste, vilkendera av fiskerimännens båda divergerande uppfattningar som är den rätta. Jag erkänner, att detta var olämpligt.

9. Att man lätt får »en absolut galen uppfattning av fisklek» av sådana uttryck som mitt å sid. 21, att de flesta fiskars honor vid leken helt enkelt tömma ut äggen i vattnet o. s. v., lär nog ej d:r Rosén anse. R. skriver nämligen i S. O. F., sid. 75, raderna 6—8 uppfifrån: »Flertalet fiskar tömma emellertid ut äggen i vattnet, där de befruktas av hanen, som gjuter säden över dem.» (D:r Rosén redogör omedelbart före citatet om parning hos fiskar och kan därför, utan att missförstånd bör ifrågakomma, sedan som motsats tala om, att flertalet fiskar tömma ut äggen i vattnet för befruktning. Förf. har lösryckt senare delen av hans redogörelse och dessutom tillagt orden »helt enkelt» [utrymmet!], vilket allt kan föranleda till det, för resten ej ovanliga, misstaget, att flertalet fiskar skulle tömma ut rommen på en gång på ett ställe. *T. E.*)

10. »På grusbotten leka gös och nors», har jag sagt på sid. 21. Det samma säges både i S. O. F., sid. 346, första—andra raderna uppfifrån, och i K. V. F. F., del II, sid. 89—90. (Min anmärkning var onödig. Förf:s uppgift hade dock varit bättre, om det tillagts »ofta» eller »ibland», vilket ej ökat utrymmet. *T. E.*)

11. Som norrlänning vet jag sedan gammalt något så när, var harren har sin gång. Uppgiften å sid. 21, att han uppehåller sig hela sin livstid i rinnande vatten, är hämtad från S. O. F., sid. 346, 3:dje stycket, varvid de två orden »en del», vilka vid ett uppmärksamare studium av källskriften synas böra syfta även på harren, av förbiseende tyvärr bortfallit.

12. Jag kan ej inse, varför jag bort för den för oss skogsmän nästan alldeles okända aspen (sid. 23) ange, om leken förrättas i rinnande eller stillastående vatten, då jag, för att ej tynga den lilla boken med alltför många sakuppgifter, utelämnat sådana uppgifter för övriga fiskar (utom för id, nors, lax och ål, där ett omnämnande syntes nödvändigt, särskilt då för lax och ål, vilkas odling längre ned skulle särskilt beskrivas). (Mig synes, att oviktigare uppgifter medtagits. Skulle aspen alls nämnas, borde även leken i rinnande vatten omtalas; det hade ej behövt inverka på utrymmet. *T. E.*)

13 och 14. Mina uppgifter på sid. 23 och 24 om braxen samt laxens och dess släktingars lek äro hämtade från K. V. F. F. II, sid. 89—90. Varför laxfiskarna leka *nedanför* forsar, tors jag som lekman ej svara en fackman på. Så ha Stuxberg, Limborg, Sehager m. fl. uppgivit, och den upplysningen får räcka för praktiskt skogsfolk.

Fiskeriintendenten Ekman frågar lekmannen under tecknad, om rödingen, som jag uppgivit, räknas till laxsläktingarna. Jag vidhåller min mening och svarar ja. (Lönnberg S. O. F., sid. 108; Sven Ekman.) (Braxen leker icke *helst*, sannolikt t. o. m. mycket sällan, på braxengräs även om Sehager uppgiver detta; däremot söker den gärna föda på dylik plats. Oavsett förf:s auktoriteter leker ej laxen och laxöringensformerna hellre *»nedanför»* forsar än *»ovanför»*; det är »strykor» och andra på grund av djup och bottenbeskaffenhet lämpliga platser han uppsöker, om han

kan; men det händer ju att han icke kan komma uppför vissa fall och därför måste leka nedanför. Att döma av förf:s godtagande av rödingen som släkting till laxen, vilket ju är rätt, synes förf. mena att rödingen också leker »nedanför forsars», vilket är oriktigt. *T. E.*)

15. På sid. 27, rad 11 uppifrån, borde jag nog ha tillagt ett »av» framför orden »och Konungens», det erkännes villigt. Men jag tror, att meningen är begriplig ändå.

16. »Längre ned sid. 27 står: grundvalen för rätten att utöva fiske är enligt svensk rättsäskänning jordinnehavet», upplyser rec. Hela denna mening har jag ordagrant hämtat ur S. O. F., sid. 511, 3:dje stycket. (Citater ur S. O. F. är riktigt. Där är lydelsen emellertid mera på sin plats eller kan åtminstone lättare försvaras, enär behandlingen av ämnet är mera utvecklingshistoriskt-juridiskt och brett lagd. I en liten kortfattad lärobok synes formuleringen vara mindre lyckad, dels därför att äganderätten och utövningsrätten av fiske äro skilda saker och dels därför att jordinnehav icke ens vid strand alltid ger fiskerätt, t. ex. en s. k. avsondring; detta senare framgår visserligen å sid. 28, om man läser noggrant, men kunde lätt påpekats tydligare. *T. E.*)

17. Anmärkningen till sid. 29, 30 m. fl. om Länsstyrelse och upplysningen om K. M:t:s Befallningshavande äro obefogade. (Jag finner anmärkningen icke vara obefogad; dels är den *upprepade* dubbelbenämningen utrymmesslöseri, dels ställes de olika uttrycken genom ordet »resp.» i ett visst motsatsförhållande och dels borde, om nu båda uttrycken skulle användas, vilket kunde vara bra och nog på *en* plats, »Länsstyrelse» eller »Kungl. Maj:t:s Befallningshavande» ställts främst såsom varande officiellt riktigare. *T. E.*)

18. Ja, dopping och strömstare äro verkligen, som jag uppgivit sid. 39, matnyttiga. Att de, likaväl som vissa andra djur, efterhållas först och främst därför att de äro skadliga för fisket, framgår tydligt av kapitlets överskrift å sid. 38 och beträffande doppingen ytterligare av uttalandet ang. »skada i fiskevattnen» å rad 2 i kapitlets första stycke. (Jag har själv ätit dopping och funnit försöket föga lockande att förnya; mångfaldiga gånger har jag frågat fiskare, om de försökt äta dopping, men som genomgående regel [om ock med sällsynta undantag] hava de förklarat sig icke uppskatta denna fågel som föda; under krigstiden var det ju annat, då var kött kött. Vad strömstaren angår, har jag aldrig förut hört att den var »matnyttig»; och jag tycker uppriktigt sagt att det är synd att ens antyda, att denna lilla behagliga, ehuru, jag medger det, för fisket strängt taget något »skadliga», fågel kunde vara värd att skjuta. Men lärkor och näktergular lära ju på sina håll också anses vara matnyttiga. *T. E.*)

19. Ett ex. bland många andra, där gösbeståndet trots ivrigt fiskande kunnat hållas uppe (sid. 45), är Mälaren (Schager), där gösfångsten i de delar, som haft förmånen av gösodling och vasläggning, under de senaste åren visat ett betydligt uppsving. Den gamle fiskeriveteranen V. Nyström, Grums, är nog villig lämna uppgift på en mängd sådana vatten. (Jag vet mycket väl, att Schager påstår, att gösodlingen i Mälaren skulle medföra ett betydligt uppsving i gösfångsten. För min del tror jag icke, att så är förhållandet, utan att man har den år 1904 införda fredningen under

en väsentlig del av lektiden samt inskränkningarna i användande av storryssjor och även i maskstorleken å gösnäten till allra största delen att tacka för den skedda förbättringen. Det i recensionen anmärkta gällde emellertid icke gösodling utan endast »gösvasens» andel i gösfiskeförbättring. Jag erkänner, att jag tror mera på den än på »gösodling», sådan denna f. n. bedrivs för ökning av gösbeståndet, men att förf:s uppgifter äro överdrivna, därom är jag dock fullt övertygad. *T. E.*)

20. Mitt uttryck å sid. 51 »vars hannar leka tidigare än honorna» hänför sig till sid. 50, rad 3—4 nedifrån. Av rec. återgivet lösrökt ur sitt sammanhang måste det naturligtvis verka egendomligt.

21. Jag erkänner villigt, att rec:s sätt att uttrycka befintligheten av visst förbud för gösfångst (sid. 65) är riktigare än mitt. Men dels uttrycker jag *praktiskt taget* precis samma sak med 9 ord mot rec:s 17 (viktigt i en koncentrerad lärobok för praktiskt folk), dels måste alla ändock anlita länskungörelserna för att lära känna de varierande fridlysningsstiderna.

22. Att »nedvandrande ål är silvervit» (sid. 79), måste anses vara korrekt uttryckt, eftersom satsen hänför sig till de 6 närmast föregående orden i boken. (Uttrycket är icke korrekt; det hade varit det, om »de 6 närmast föregående orden» ej varit skilda från »Nedvandrande» [förf. har i sitt svar skrivit nedvandrande med liten begynnelsebokstav] med punkt utan med komma eller semikolon. *T. E.*)

23. Sid. 84. »Beskrivningen av befruktning av gäddrom visar föga erfarenhet», säger rec. Ingen erkänner hellre än jag sanningen av dessa ord. Dock har jag förgäves både skriftligen och muntligen av flera bland Sveriges mest framstående fiskerisakkunniga begärt handledning i denna sak. Alla utan undantag ha svarat undvikande; somliga ha hänvisat mig till »någon praktisk gäddodlare». Även dylika praktiska gäddodlare har jag förgäves eftersökt. Stod det verkligen före 1923 så illa till med sakkunskapen i detta fall? (Nu lär ju skogsförvaltare Tätgröms produera utmärkt sättfisk av gädda i Harviksdaumen.) Då jag alltså ej erhöi någon hjälp av fackmän eller av praktiska gäddodlare, tvangs jag praktisera gäddodling bredvid min tjänstgöring som skogsman. Först i skrivande stund har ett arbete av d:r Ekman »Några erinringar om Fiske och Fiskevård» kommit till min kännedom, men förgäves har jag däri sökt efter några upplysningar, huru rationell gäddodling bör bedrivas. Hur aborren bör behandlas, skildras tämligen utförligt (ehuru beträffande dess »upphängning» oklart); men den långt svårare behandlingen av gäddrom avfärdas av författaren på fem rader, vilka t. o. m. äro gemensamma för »gädda, sik, laxöring eller dylik fisk» och därmed självfallet av tämligen ringa betydelse ur ren gäddodlingssynpunkt. (Det var ju beklagligt och egendomligt, att förf. trots försök ej lyckades få bättre handledning; det borde dock kunnat lyckas. Vad mitt lilla omnämnda »arbete» angår, så är det lilla häftet ju nu ca 20 år gammalt och uppträdde redan då med mycket små anspråk. Då var också kännedomen om gäddodling vida mindre än t. o. m. rätt få år senare. *T. E.*)

24. Varningen för en- och granris i kräftlädor (sid. 88) har jag från Schager, vilken av flera kräftavnamnare anmodats att icke använda sådan förpackning, då den kan ge smak åt kräftorna. (Nå ja, det kan ju tän-

kas, att en- eller granris ger någon smak åt kräftor, fast inte tror jag mycket på det; på den tiden Hjälmarekräftor ännu funnos — och de voro ju högt skattade — packades de alltid med granris i korgarna vare sig de sändes till Tyskland eller Stockholm; skulle kräftorna fått smak av riset borde klagomål anförts redan då. Det är ju ej så länge sedan, att smaken hos kräftfäterna bort hinna förfinas så särdeles mycket. Saken kan väl i alla fall ej höra till det »alla nödvändigaste», som måste in i läroboken. T. E.)

25. Enligt S. O. F., sid. 345, sista stycket, avsätter lake sin rom, som jag uppgivit, såväl på vattenväxter som på stenar. Se f. ö. Stuxberg, Norrbäck m. fl. (Enligt »S. O. F.» leker laken, liksom andra uppräknade, delvis bland vattenväxter, men även på stenar. Verkliga förhållandet är nog, att laken i sjöar helst leker på grund eller åsar med ler- eller sandblandad lerbottnen samt i strömmande vatten på platser med rätt varierande botten [Trybom]. T. E.)

De båda anmärkningarna »flerstädes äro intagna uppgifter från goda källskrifter men ej sällan i en form som verkar lösligt och sammanhangslös; ej sällan synas de föga vara på sin plats i en så kort lärobok», synas mig motsäga varandra. Jag erkänner, att det är svårt lämna behövliga uppgifter tillräckligt utförligt, motiverat och sammanhängande i en lärobok, den man av många skäl nödgas starkt koncentrera. Den konsten har kanske överstigit min förmåga. (Den konsten synes verkligen överstigit förf:s förmåga; det måste vara ytterst svårt för en icke-fackman att göra detta. Benägenheten att få med så mycket som möjligt har medfört koncentrationer, som måste göra det svårt för skogslärlingar med väl i allmänhet mycket små förkunskaper att rätt fatta det väsentliga och svårt för lärare, som ej äro fackmän och som endast hava få lärotimmar att använda vid undervisningen, att själva göra de tillägg och uteslutningar, som äro av behovet. T. E.)

Rec. anser, att jag felaktigt uteslutit en del viktiga områden, t. ex. fiskarter i skogssjöar, fiskarnas organ, användningen av olika fiskeredskap och deras olika betydelse för ett rationellt fiske, åtgärder vid tjuvfiske eller eljest lagstridigt fiskande samt straffbestämmelser för dylika brott. Däremot anser han onödigt beskriva gös och gösodling samt spjälkatsor, slutligen ock att lägga så stor vikt vid risvasar, som jag gjort. Jag vill ta en anmärkning i sänder.

Jag beder rec. vara vänlig ange någon enda av våra vanligaste sötvattensfiskar, värd att värda, som jag icke beskrivit, särskilt någon, som karakteriserar våra vanligaste skogssjöar. Och jag frågar rec.: hör icke gösen till våra vanligaste sötvattensfiskar? Jag ber få ta rec. ur den felaktiga men gängse uppfattningen, att alla Sveriges skogsmän skulle bo i skogen och alltså skulle ha att göra med endast »skogssjöars». Många ha sin verksamhet vid slättlandssjöar; många skogsmän veta, att gösen är en av våra för odling mest tacksamma fiskar. (Jag har ej anmärkt på, att någon särskild fisk ej »beskrivits» men väl framhållit, att det varit »lämpligt att särskilt omnämna de fiskarter, som framför allt komma i fråga i sådana vatten, med vilka skogsmän i regel taga befattning, d. v. s. skogssjöars», samt dessa fiskars fordringar på omgivningens beskaffenhet »samt även att påpeka, att vissa andra fiskar icke lämpa

sig för skogssjöar, samt varförs». Detta är något helt annat, än vad förf. antyder, att jag sagt. Bristen föreligger. — Gösen är en viktig och på fisktorgen vanlig fisk, men den hör icke till våra vanligaste sötvattensfiskar, om man hänför uttrycket till i huru stor procent av våra sjöar gösen finns. Jag har icke antytt, att alla våra skogsmän skulle »bo i skogens», men jag föreställer mig dock, att de »i regel» hava att taga befattning med skogssjöar, och i sådana passar gösen i regel icke. T. E.) Att spjälkatsorna hålla på att utdö, hindrar ej, att jag ville slå ett slag för dem. Kanske var utdöendet huvudsaken till att jag behandlat dem så pass utförligt. Det torde välvilligt observeras, att skogsmännen ha andra resurser i fråga om virke och att skogsskolorna ha annan tillgång på arbetskraft än fiskare i allmänhet. Spjälkatsbeskrivningen är avsedd just för skogsskolor. Rec. måste nog medge, att katsen å lämpliga lokaler utgör ett det förträffligaste redskap för fångande av lekmande fisk, då man för dennas fångande och odlingsåtgärderna i övrigt har endast några knappt tillmätta timmar. (Spjälkatsorna äro i vissa avseenden utmärkta redskap, och man kan visst hava skäl att vara benägen att »slå ett slag för» dem. Men om detta, då slagets utgång är så skönligen problematiskt, eftersom ju redskapens utdöende synes bero på ändrade ekonomiska förhållanden samt material- och arbetstidspriser, är på sin plats i en lärobok, i vilken man, enligt förf., näst spara på utrymmet i så hög grad som i denna, torde vara minst sagt tvivelaktigt. T. E.)

Att beskriva fiskarnas organ var alldeles onödigt, då Sven Ekmans lilla bok »Djuren i hushållet, II», till vilken jag hänvisat, läses vid skogsskolorna. Ihågkommas bör även, att förlaget ej ville taga in mer än nätt och jämnt det allra nödvändigaste i boken, sedan Kungl. Maj:t som villkor för anslags beviljande bestämt bokens pris till högst 1:50 med 20 % rabatt till skogsskolorna.

Det kunde naturligtvis ej falla mig in att i en bok med den rubrik jag valt ge mig in på beskrivning av olika fiskeredskap och deras olika betydelse för ett rationellt fiske (kurs. av mig); motiv för denna min ståndpunkt har jag anført å sid. 40—41, och jag har hänvisat den intresserade till K. V. F. F. II, där vanliga fiskeredskap beskrivas; då emellertid den rätt ovanliga spjälkatsen ej där finnes närmare avhandlad, torde dess utförliga behandling i min bok kunna anses motiverad. (Det är ju mycket bekvämt att i avseende å viktiga men kanske svårbehandlade delar hänvisa till andra böcker. Att de olika redskapens användningssätt har mycket stor betydelse för ett rationellt fiske synes vara uppenbart, och en redogörelse härför skulle kunnat få vida större värde än »slaget för spjälkatsor». Förf:s motivering [sid. 40—41] synes mig icke vara bärande. T. E.)

Att, som rec. anser, behandla fiskevattnets ägares eller innehavares rätt att vidta åtgärder vid fall av tjuvfiske o. s. v. faller utom ramen för ämnet. Jag får nämligen upplysa, att skogsstatens tjänstemän jämlikt nädiga instruktionen den 1/2 1921 (Sv. F. F. Saml. 64/1921) sakna befogenhet vara åklagare i fiskerimål, vilka således överlämnas till vederbörande fiskeritjänsteman eller till allmänna åklagaren. Vad man f. ö. skall inakttaga i dylika fall, vet varje skogsman tack vare undervisningen i författningskännedom. (I citerade instruktion 69 § kap. 2 står: »Sker

inom reviret sådan åverkan — — — å kronopark eller för skogsväsendets räkning undantagen skog, eller äger olovligt fiske rum i sådana skogar tillhörande vatten, har jägmästaren att dessa förbrytelser till laga åtal befordra. Där jägmästaren ej finner fog till åtal mot av kronojägare eller kronoskogvaktare enligt 2 kap. 61 § anmäld förbrytelse, som i detta moment omförmäles, vare det kronojägare eller kronoskogvaktare obetaget att själv anhängiggöra och utföra ansvars- och ersättningstalan. I § 61 ålägges kronojägare och kronoskogvaktare bl. a. att, så snart olovligt utövande av fiske finnes hava ägt rum inom bevakningstrakten, ofördröjligen göra anmälan om förhållandet hos vederbörande jägmästare och därvid uppgiva den bevisning, som för gärningsmannens fällande kan vara att tillgå! Jag tror fortfarande att min anmärkning är fullt befogad. T. E.)

Risvasar känner snart sagt var man i skogsbygderna. I nära nog varje skogssjö i landet torde vasar finnas. Men de läggas och skötas ej rationellt. Därför bör en skogsman fullständigt känna de olika vaskonstruktionserna, deras användning och skötsel. Att i en lärobok om fiskevård giva en ofullständig beskrivning på denna bevisligen mycket betydelsefulla form av fiskevård synes mig alldeles felaktigt. För de ojämförligt flesta, även bland skogsmännen, torde läggandet av en eller annan risvase tyvärr bli den enda insatsen — om ens något göres — till fiskevårdens fromma. Då fordras, att detta enda göres ordentligt. Däremot torde alla, som ha någon möjlighet därtill, *fiska*. Det behöver man sannerligen ej lära folk. — Upplysningsvis bör jag kanske tillägga, att rec. i sin ovan nämnda bok ägnar 1³/₄ sida av 40 åt risvasar. Då jag därtill anslagit 4 av 90, har således i de båda böckerna *samma* relativa utrymme, 4,4 %, lämnats åt vasarna. (Förf. överskattar som så många andra risvasarnas betydelse. Att jag i nämnda lilla häfte ägnat så mycket utrymme åt dem berodde — utom på att jag icke hade av anslag begränsat utrymme — till stor del på min dåvarande oerfarenhet om dem. Den tiden överskattade ännu nog varje fiskeriman dem; sedan dess har uppfattningen ändrats hos mera erfarna fiskerisakkunniga. Det behöves kanske ej att lära folk att taga upp fisk [= »fiska»], men att fiska på ett för varje särskilt vatten rationellt sätt, det behövs läras och hör kanske till det mera svårlärda. Att göra det fullständigt i en kort lärobok är visserligen omöjligt, men några principer kunde dock anförts. T. E.)

Rec. anser, att jag »på flera ställen i skev dager och i vissa fall fullkomligt oriktigt» framställer det hinder för visst fiskande, »som ju måste sättas för att skydda fiskstammen mot *överfiske*» (kurs. av mig), och grundar denna sin tolkning på en skev tolkning av ett mitt uttalande på sid. 40 om fiskeförbudet såsom försvärande och fördyrande ett *rationellt fiske*, tolkningen möjliggjord genom ett löstryckande av dessa mina ord ur sitt rätta sammanhang. Då rec. ej angivit något bevis på dylik skev eller oriktig framställning av mig, har jag intet att därvidlag bemöta. (Jag hänvisar till ordalydelsen av min kritik samt till sista stycket sid. 25 och de två första å sid. 26 i förf:s arbete. Det må vara nog. T. E.)

Då d:r Ekman genom sin ingående och spydiga kritik av mitt lilla arbete, desavouerande andra sakkunnigas mening, underkänt boken som lärobok för skogsmän, må det tillåtas mig framföra de alltså fortfarande lämpliga fiskevårdslärobok saknande skogsmännens allvarliga och vörd-

samma vädjan till d:r Ekman att för den goda sakens och fiskarnas egen skull, vars intressen Ni, herr doktor, är satt att tillgodose, skriva en korrekt och felfri lärobok, omfattande endast de stycken, vi skogsmän behöva. — Det var minsann ej av skrivklåda min kom till.

Folke Bromée.

SMÄRRE MEDDELANDEN.

† O. H. Ahlin. Den 29 april avled i sitt hem efter flera månaders sjukdom fiskeritillsyningsmannen i Stockholms norra distrikt O. H. AHLIN, 38 år gammal.

Ahlin började tidigt på fiskebanan. Hos sin fader, som arrenderade fiskevattnen i Mälaren i Hätuna s:n, fick han genomgå de första lärospånen. Sedermera genomgick han Engelsbergs fiskeriskola och var därefter ute i praktik på flera platser både vid dammushållningar och andra fisken i olika trakter av landet. Bl. a. biträdde han undertecknad vid de åren 1910—1912 utförda undersökningarna rörande fiskodling i Östersjön jämte de samtidigt verkställda fiskmärkningarna. Sedan år 1917 har han varit fiskeritillsyningsman i Stockholms län med bostad i Norrtegel.

Ahlin var kunnig i sitt fack, mångsidig och intresserad av sitt arbete. Då han tillträdde sin sista tjänst, florerade olaga kräftfiske i hög grad inom distriktet. Här fick han rika tillfällen att arbeta och lyckades också att få bukt med det värsta självsvaldet. Samtidigt vann han också en god erfarenhet om länets kräftfiske. Bland hans sista, om ej allra sista, insatser för fisket var en värdefull skrivelse till länets fiskerikommitté angående denna sak.

Det var alltid behagligt att samarbeta med Ahlin. Pålitlig, arbetsam, villig och intresserad, vaken, mångkunnig och praktisk, försynt, öppen och gladlynt bidrog han alltid att hålla arbetslynnat gott och orsakade aldrig friktioner i tjänsten. I länet var han också omtyckt och uppskattad.

Han efterlämnade maka och två små flickor. Som väl är, är länsfiskeritjänstemännens pension, även änke- och pupillpension, ordnad i Stockholms, liksom väl i de flesta andra län.

Thorsten Ekman.

Ålyngel från statens ålyngeluppsamlingsstation. Följande »P. M.» rörande ansökningar om erhållande av ålyngel från statens ålyngeluppsamlingsstation har i år utsänts från Kgl. Lantbruksstyrelsen.

§ 1.

Från statens uppsamlingsstation för ålyngel vid Trollhättan tillhandahålles under innevarande år i mån av tillgång ålyngel till ett pris av 1 krona och 50 öre pr kg. fritt å Trollhättans järnvägsstation. På ett kg. beräknas gå omkr. 70—90 st. ålyngel.

§ 2.

Ansökning om erhållande av ålyngel ställes till Kgl. Lantbruksstyrelsen och inlämnas till fiskeriintendenten i distriktet, som med eget yttrande så snart ske kan överlämnar densamma till Lantbruksstyrelsen. Lantbruksstyrelsen prövar därefter de inkomna ansökningarna, bifaller eller avslår densamma och bestämmer den ordning, i vilken rekvisiterna skola få sina ansökningar effektuerade.

§ 3.

Ansökning kan inlämnas såväl från enskild person som från hushållningssällskap. Försändelse av ålyngel meddelas rekvisitenten i god tid av föreståndaren för uppsamlingsstationen. För underlättande härav bör rekvisitent i ansökningen utom noggrann postadress även uppgiva telegramadress och telefonnummer.

§ 4.

Alla transportlådor och kärl böra av rekvisitenten omgående återsändas.

Fiskerimässa i Kristianstad kommer att anordnas 10—14 september i år. Tiden för densamma hade först fastställts till 20—24 maj, men på grund av mul- och klövsjukan har den ändrats. Anslag till eller garantier för mässan har lämnats av staten, Kristianstads stad samt hushållningssällskapen i Skåne, Blekinge och Småland.

Vid mässan komma att anordnas utställningar av fisk, fiskkonserver och fiskeredskap, föredrag och diskussioner skola hållas rörande för fiskerinäringen viktiga frågor, varjämte demonstrationskurser i tillagning av fiskrätter skola pågå vissa tider på dagen under hela mässan.

Skälpremieringen. I en notis i denna tidskrift häft. 3, 1924, påpekade fiskeriintendenten d:r O. Olofsson, att, under det att i Sverige som bevis för erhållande av belöning för dödad skäl fordrades »det dödade djurets svansskinn och underkäke», i Finland fordrades »den dödade skälens nosskinn med båda noshälarna», varigenom möjlighet uppkom att för samma djur erhålla premie både i Sverige och Finland. Nu har emellertid, enligt meddelande i Fiskeritidskrift för Finland n:r 1, 1925, den förändring vidtagits i Finland, att såsom bevis för dödad skäl underkäken i stället för nosskinn med de båda nashälarna skall företes premieutbetalaren.

Leverans av sättfisk för utplantering i Holland sker årligen i alltjämt ökad grad från vattensamlingar (»Poldern»), som torrläggas för landvinning. Man har ordnat så, att vid torrläggning av dessa »Polder» (som tillhöra staten¹) fisken ej får förstöras utan ställes till fiskerintresserades förfogande för inplanteringsändamål (s. k. »sättfisk») för ett jämförelsevis billigt pris. Så erhöles sista året från två polder ej mindre än i runda tal 7,200 kg. braxar, 900 kg. gös, 1,100 kg. aborre, 1,900 kg. mört och 42 kg. gädda i form av sättfisk. Prisen äro lika med dem, som betalas åt de fiskande. Transport och andra dylika kostnader bestridas med statsmedel, och försändningen sker under uppsikt av fiskeritjänstemän. Prisen för de olika fiskslagen voro hösten 1924: gäddor, undermåliga, 22 cent² pr Pfund; gös, undermålig, 25 cent pr Pfund (om mindre än 15 em., 2¹/₂ cent pr styck; aborre, undermålig, 11 cent pr Pf.;

¹ Det torde gälla områden (»Poldern»), som invallats från havet och sålunda ursprungligen haft salt vatten, men vars vatten så småningom blivit m. l. m. bräckt eller nästan »sött». Red.

² 1 cent ej fullt 1¹/₂ öre.

braxen, mindre än 25 cm., 7 cent pr Pf. (6 cent om mera betydande mängder björkna medföljde); mört, undermålig, 4 cent pr Pf. Vid beställning av minst 1,000 Pf. av en sort voro prisen 10 % lägre.

(Onze Zoetwatervisscherij, 20. jährg., Nr. 21.)

En jätteål. En ål på $5\frac{1}{4}$ kg. har ilandförts av en i Stralsund hemmahörande fiskebåt. Ålen hade den rätt respektabla längden av 3,62 meter och en kroppsvidd av precis 419 mm. Djuret hade fångats mitt emot »Schwedenschanz» med ett ålljuster. Det säges, att fiskhandlarna vägrade att köpa ålen, emedan de antogo, att intet hotell skulle vilja övertaga »dieses bemoste Haupt». — Ja, så står det i »Fischerei-Zeitung» Nr. 4 1925, men vikt och mått synas oss knappast överensstämmande! LILLJEBORG nämner i »Sveriges och Norges fiskar», att ålen sällan når en vikt av $4\frac{1}{4}$ — $6\frac{1}{2}$ kg. och en längd av ca $1\frac{1}{2}$ meter.

Red.

Havs fisket i Göteborgs och Bohus län år 1923. Göteborgs och Bohus läns havsfiskeförenings årsredogörelse för år 1923 jämte översikt över länets havsfiske föreligger utarbetad av d:r NILS ROSÉN. I det 88 sidor tjocka häftet finnes mycket som torde intressera även andra än havsfiskets närmaste intressenter. Innehållet omfattar: »Styrelse under 1923, Fiskeritillsyningsmän, Styrelsens berättelse för 1923, Revisionsberättelse, Översikt över det bohuslänska havsfisket under år 1923» samt »Registrerade fiskebåtar».

Ur styrelsens berättelse hämta vi bl. a., att föreningen har av staten och hushållningssällskapet för året tilldelats anslag med tillsammans 15,400 kr. En god del av berättelsen intages av redogörelser för de s. k. sillrekognoceringarna. En hel del andra viktiga ärenden omnämnas även. Föreningens inkomster och utgifter balansera med kr. 92,891:44 och utgjorde behållningen till år 1924 kr. 76,611:27.

Beträffande redogörelsen för fiskets utfall påpekas, att siffrorna avse kalenderåret 1923 utom i avseende å vad sillfisket

och i vissa fall koljefisket, där de avse fiskesäsongen 1923—24. Fångstvärdena avse försäljningsvärdet. Antalet yrkesfiskare (i länet!) upptages till 5,608 samt binäringsfiskare till 1,283; redskapens värde till 5,058,773 kr.; antalet fiskebåtar »däckade med motor» 777 st. värda kr. 10,390,100, »däckade utan motor» 151 st. värda 381,300 kr., »öppna med motor» 41 st. värda 73,525 kr. och »öppna utan motor» 2,371 st. värda 507,490 kr., summa 3,340 st. värda 11,352,415 kr. (ångträlare och deras redskap icke medräknade). Fisket har lämnat 54,007,836 kg., värda kr. 12,311,430 kr., sålunda väsentligt mera än under år 1922 (resp. 35,568,870 kg. — 9,251,834 kr.). För detaljuppgifterna hänvisas till originalet.

En del uppgifter rörande Göteborgs fiskhamn torde lämpligen böra anföras. Denna började sin verksamhet år 1911, under vilket år såldes fisk för kr. 1,138,341; sedan steg omsättningen till år 1916, kr. 12,388,325; år 1917, kr. 10,177,286; år 1918, kr. 34,416,311, varefter sänkning skedde till år 1922, kr. 5,924,195; under år 1923 såldes för 7,358,033 kr. Det framgår, att medelprisen per låda å 1 hektoliter per månad har varit för

torsk ...	kr. 22: 81	högst 36: 20	lägst 13: 79
kolja ...	» 32: 57	» 51: 02	» 18: 72
vitling ..	» 12: 12	» 19: 26	» 6: 39
makrill .	» 42: 85	» 123: 00	» 12: 78
(om mån. april uteslutes	» .	» 33: 94	» 69: 86
färsk sill	» 17: 85	» 36: 17	» 5: 39
rödtunga	» 30: 35	» 77: 17	» 13: 15

Omräknat till pris pr kg. blir, då en normallåda (1 hl.) som ovan använts som mått, rymmer 90 kg. sill, 70 kg. torsk, 75 kg. kolja, 75 kg. vitling, 70 kg. makrill eller 85 kg. rödtunga, ungefärliga genomsnittspriset i fiskhallen för torsk: 32,6 öre; för kolja: 43,4 öre; för vitling: 16,2 öre; för makrill: 60,1 öre (om månaden april uteslutes 40,8 öre); för färsk sill: 19,8 öre och för rödtunga 35,8 öre pr kg. (Högsta och lägsta priser kunna lätt uträknas eller ses på ett ungefär.) Om man jämför dessa pris med detaljprisen, framgår i huru hög grad dessa fördyras av omkostnader och handelsvinster.

Red.

Ädömda böter för olovligt fiske. I »Från Skog och Sjö» nr 5, 1925, läses: »175 kr. i böter för olaga fiske. Vid senaste sammanträdet med Södra Roslags häradsrätt avkunnades ett utslag i mål om olaga¹ fiske, som torde vara av visst intresse. En arbetare K. A. Vretman stod tilltalad för att under flera år ha fiskat omkring Fjäderholmarna, ett vatten, som äges av kronan, men vari fiskerätten är utarrenderad till konsul Uggla. Tvenne personer hade upplyst Vretman om, att det var förbjudet att fiska därstädes, men när de ej kunnat styrka sin rätt, hade V. ej brytt sig om tillsägelsen. Inför rätta stödde sig Vretman, dels på detta samt dels på den gängse missuppfattningen, att vattnet ej vore 'fridlyst'. Det olovliga fisket hade bestått i nätläggning.

Rätten kunde emellertid ej gå med på denna argumentering, varför V. dömdes till 50 kr. böter för olovligt fiske samt att ersätta kärandens omkostnader med sammanlagt 125 kr. J. Apg.»

Det kan ju tyckas, att 175 kr. är rätt kännbart att få betala, men om tjuvfisket pågått »flera år», så är ju 50 kr. ganska lindriga »böter»; de 125 kr. voro ju endast ersättning åt målsägaren för de utlägg han haft för att bevaka sin rätt. Är notisen rätt avfattad, så har ju målsägaren för resten ej fått ersättning för bortfångad fisk, vare sig han nu ej brytt sig om att begära sådan eller ej kunnat leda i bevis viss skada.

Red.

¹ Uttrycket »olovligt» fiske hade varit rättare; det är bättre, då det gäller tjuvfiske, d. v. s. brott mot Lag om rätt till fiske. Benämningen »olaga» bör reserveras för fiske, som innebär förseelse mot i administrativ väg utfärdad fiskeristadga.

FISKREDSKAP
Skötar = Nät = Tälmar
Gummistövlar
 till lägsta priser

Leidesdorffs Fiskredskapsfabrik
 Storkyrkobrinken 6 • Stockholm
 Äldsta fiskredskapsfabrik i Sverige
 Priskurant sändes gratis

Lundgrens Fiskredskapsfabrik
 Etabl. 1892 - Kungl. Hovleverantör
STOCKHOLM
 12 Storkyrkobrinken 12
 Telefoner: 2122, Norr 1022

Nätlingor av lin och bomull, olika djuplekar.
Nättråd till boning och lagningar.
Tälmar handslagna, finare o. grövre.
Gummistövlar av Hoods berömda fabrikat.
Oljekläder och sydvästar.
 Drag, ståndkrok, saxar, håvar m. m.

Priskurant gratis

Svensk Fiskeritidskrift

utkommer med sin trettiondefjärde årgång 1925 till samma omfång som förut, fördelat på sex häften och till prenumerationspris av **fyra kronor 50 öre**, för utlandet **fem kronor 50 öre**. Medlemmar av Sv. Fiskareförbundet erhålla tidskriften gratis som hittills. Årsavgiften i Förbundet är år 1925 **kr. 4:—**.

Redaktionens adress är **Södertelge**.

I frågor rörande tidskriftens distribution torde man hänvända sig till **Almqvist & Wiksells Boktryckeri-A.-B., Uppsala**.

Tredje häftets innehåll:

	Sid.		Sid.
Uppsatser:		ser och vård. (Förf:s svar å redaktionens kritik)	82
Frågan om vår sjögräns, av <i>L. Staël von Holstein</i>	65	Smärre meddelanden:	
Lax, som leker tre år å rad, av <i>Rud. Hammarström</i>	71	† O. H. Ahlin	91
Plötsliga färgförändringar hos fiskar, av <i>O. Nybelin</i>	74	Ålyngel från statens ålyngel- uppsamlingsstation	92
Prejudikat rörande fiskerätten i smärre insjöar	79	Fiskerimässa i Kristianstad	92
Litteraturmeddelanden:		Skälpremieringen	93
<i>Rud. Hammarström</i> . Handbok i sportfiske	81	Leverans av sättfisk i Holland	93
<i>Folke Bromé</i> . Våra vanligaste sötvattensfiskars livsbetingel-		En jätteål	94
		Havsfisket i Göteborgs och Bohus län år 1923	94
		Ådömda böter för olovligt fiske	96